

TITO ELNÖK ZÁRÓBESZÉDE A JKSZ XI. KONGRESSZUSÁN

Elvtársnők és elvtársak, küldöttek!

Engedjétek meg, hogy végül legmélyebb hálámat fejezzem ki az újonnan megválasztott Központi Bizottság nevében és a saját nevemben az egyöntetű bizalomért, amelyben bennünket részesítettek. Valamennyiünk számára nagy kötelezettség ez, abban az értelemben, hogy következetesen és fáradhatatlanul hajtsuk végre az itt elfogadott határozatokat.

Figyelemmel kísértem a kongresszus munkáját, amennyire lehetőségből telt, és részt vettem a bizottságok ülésein, noha nem mindegyiken. Azt mondhatom, hogy ez valóban a jugoszláv kommunisták gyümölcsöző munkamegbeszélése volt. Mély meggyőződésem, hogy a XI. kongresszusnak hatalmas jelentősége lesz szocialista öngazgatási közösségünk továbbfejlődése szempontjából. Annál is inkább, mert ezen a kongresszuson még egyszer roppant nagy mértékben igazolást nyert az országnak és a Jugoszláv Kommunista Szövetségnek a továbbfejlesztésével kapcsolatos kulcsjellegű kérdésekről vallott nézeteinkben való egységünk. Tehát igazolást nyert népeink egysége is, amelyek a Kommunista Szövetségben mélyen megbíznak.

A széles körű és sokoldalú vita alapján, az elért eredményeket összegezve, meggyőződhattünk arról, hogy a két kongresszus között minden tekintetben sokat elértünk. De még többet elértünk volna, ha idejében felmértük volna a különféle szubjektív fogyatékoságokat, amelyekből nem kevés volt. Ezért a jövőben ezeket a fogyatékoságokat erélyesebben kell kiküszöbölnünk.

Sokat értünk el az ország anyagi és társadalmi fejlesztésében, az öngazgatás fejlesztésében és elmélyítésében, a testvériség-egység megszilárdításában, a nemzetek és nemzetiségek egyenjogúságának tényleges gazdagításában, a társadalom egyre fokozottabb eszmei kohéziójának és politikai szilárdságának elérésében, hazánk nemzetközi tekintélyének és helyzetének erősítésében. Továbbépítettük és még inkább megszilárdítottuk általános honvédelmi és társadalmi önvédelmi rendszerünket. Mind-

ezekben az irányokban a szakadatlan tevékenység útján a Kommunista Szövetség maga is tovább erősödött, és egyre képesebbé vált forradalmi szerepének betöltésére.

Ezzel egyidejűleg tovább erősödött annak tudata, hogy nemzeteink és nemzetiségeink éppen egy ilyen szocialista és önigazgatású közösségben tudják a legteljesebben kifejezni és kielégíteni jogaikat és érdekeiket. Azt mondhatjuk, hogy ez a tudat mélyen meggyökerezett és a szó ismert marxista értelmében: anyagi erővé vált. Manapság még azok az emberek is, akik talán nem képesek teljes mértékben követni dinamikus fejlődésünket és a társadalomban végbemenő összes változások jelentőségét, egyszerűen azt mondják: csak legyen így, ahogyan most van. És nemcsak hogy így marad majd, hanem egyre jobb lesz. És mindennek egyre jobbnak kell lennie.

Mégis, elvtársnők és elvtársak, hangsúlyozni szeretném, hogy nekünk mint forradalmároknak és kommunistáknak sohasem szabad önelégülteknünk lennünk. Az eredményeknek mindig ösztönzésként kell hatniuk a további erőfeszítésekre. Tevékenységünknek állandóan fokozódnia kell, mert ennek nemcsak a gyengülése, hanem a pangása is veszélybe hozná azt, amit már elértünk. Egyébként ezen a kongresszuson nem csupán a sikerekről beszéltünk. Sok szó esett a fogyatékoságokról és hibákról, amelyeket elkövettünk, és amelyeket erélyesen ki kell küszöbölnünk.

Most az itt elhangzott összes szavakról át kell térnünk a tettekre. Mi jó és világos határozatokat fogadtunk el hazánk továbbfejlesztésének és a Jugoszláv Kommunista Szövetség további erősítésének útjairól. Most az az alapvető, hogy mindannyian és mindenki egyénenként szervezeten hozzájárasson a megvalósításukhoz. Ezzel nem szabad várakoznunk, mint ahogyan a múltban megtörtént, sőt a X. kongresszust követő időszakban is egy ideig, hanem úgyszólván már ma munkához kell látunk. Gyakrabban kell a tömegek, dolgozóink közé mennünk, akik a Kommunista Szövetségben saját szervezetüket látják, amely képes a legnehezebb problémák megoldására is. Én mindenkor hangsúlyoztam, hogy a kabinet-szerű vezetés igen káros. A mai feltételek között ez tarthatatlan is.

Mi ezen a kongresszuson is meghatározott státútumbeli változtatásokat hajtottunk végre a Kommunista Szövetség szervezetében és munkamódszerében. Természetesen a gyakorlat mutatja majd meg a legjobban, hogy ezek milyen mértékben felelnek meg korunknak és a feltételeknek, amelyek között tevékenykedünk. Csak hogy mi sohasem voltunk meghatározott formák rabjai, és mindenkor megváltoztattuk őket, amikor ezt az élet megkövetelte.

Komoly feladatok előtt állunk, különösen gazdasági téren, annál is inkább, mert nem végeztük el mindazt, amit magunk elé tűztünk a X. kongresszuson. A gazdaság a kulcsjellegű területek egyike, és én ezt mindannyiótok szívügyének tekintem. Itt még mindig van elég sok fogyatékoság, de meg vagyok győződve róla, hogy a XI. kongresszus nagy ösztönzés lesz gazdaságunk gyorsabb fejlesztésére, a különféle fogyatékoságok elkerülésére. Én ezekről a problémákról és feladatokról elég

sokat mondtam beszámolómban is, s ezért most nem ismételném meg. Mozgósítanunk kell azonban az összes erőket, hogy kiküszöböljük a nem objektív jellegű fogyatékoságokat.

Például meg kell tennünk minden intézkedést arra, hogy ne következzen be az infláció fokozódása, az indokolatlan áremelkedés, mert ez dolgozóink életszínvonalát érinti, és közvetlenül kihat az általános politikai helyzetre. Tartanunk kell magunkat a megállapodásban rögzített határozatokhoz, a beruházások és hasonlóképpen a közös és általános fogyasztás tekintetében, lehetőségeink határain belül. Ezen a téren még mindig tapasztalható a határok túllépése. Olyan gyárakat építünk, amilyen gyáraink már vannak. Létezik egyfajta törekvés, hogy mindenki mindazzal rendelkezzen, amivel a másik is. Ennek véget kell vetni, mert ez kárt okoz egész közösségünknek. Jobban meg kell szerveződnünk a külföldi piacon való fellépés tekintetében is. Amikor erről van szó, említést kell tennem arról, hogy gazdaságunk külföldi képviselői között vannak olyan emberek, akik egymást akadályozzák. Én erről személyesen is meggyőződtem, és meg kell mondanom, hogy ez eléggé szégyenletes dolog. Ennek egyszer s mindenkorra véget kell vetni. Közgazdaszaink itt az országban állapodjanak meg a külső piacon való fellépésben, és ne versengjenek egymással tisztességtelenül. Különösen fontos éber figyelemmel kísérni a külső gazdasági folyamatokat, nehogy megengedjük, hogy például a nyugati kapitalista országokban és másutt bekövetkező bizonyos válságok magukkal rátsanak bennünket, hassanak ránk. Mi éppen ezekkel az országokkal bonyolítjuk le külkereskedelmi cserénk nagy részét.

Egyetértek a vitában megnyilvánult azon véleményekkel, amelyek szerint a gazdaság stabilizálásáért vívott harcot csak akkor nyerhetjük meg, ha végrehajtjuk a nélkülözhetetlen változtatásokat a gazdaság szerkezetében és a gazdálkodási feltételekben, mégpedig a munkatermelékenység növelésével, valamint a fogyasztásnak a lehetőségekhez való alkalmazásával. Mi erről már évek óta beszélünk, de elvtársak, nyíltan megmondom: ez gazdálkodásunkban az egyik leggyengébb pont. A munkatermelékenység növelése, a gazdaságban a nagyobb fokú fegyelem, magukban a vállalatokban a jobb szervezés nélkül nem számíthatunk a nagyobb munkatermelékenységre. Ezért az elkövetkező időszakban az összes kommunisták cselekvési képességének vizsgálója a harc legyen a nagyobb termelékenységért, a gazdaság öngazgatási alapokon való jobb megszervezéséért, általában véve gazdasági fejlődésünkben a nagyobb fokú szilárdságért. A mi feladatunk, hogy többet dolgozzunk a munkaszervezetekben a termelők soraiban.

Mint ahogyan elvártuk is, ez a kongresszus azon eltökéltségünk jegyében telt el, hogy tovább erősítsük az öngazgatást minden téren, és következetesen leszünk a szocialista öngazgatási demokrácia politikai rendszerének alkalmazásában. Ez a rendszer egészében pedig csak akkor működhet sikeresen, ha minden intézménye — mint ahogyan a vitában hangsúlyozták — kötelességeivel és meghatalmazásaival összhangban

működik. Ez természetesen magában foglalja azt is, hogy a Kommunista Szövetség és más szervezett szocialista erők teljes mértékben érvényesítik szerepüket a társadalomban.

Az említett irányvonal révén mi nemrégén képesek voltunk arra, hogy erélyesen letörjünk a munkásosztály hatalmának a techno-bürokratikus és nacionalista erők részéről történt közismert kisajátítási próbálkozásait. Ezen a vonalon ki kell tartanunk. Nem szabad megengednünk, hogy lerombolják azt, amit vérrel vívtunk ki a háborúban, a forradalomban, és amit ma kérges tenyérrel elérünk.

Ez a legjobb út arra, hogy szembeszálljunk egyesek karrierizmusával, bürokratikus-vezérkedési ambícióival, akik ahelyett, hogy a rendszer megfelelő szerveiben és intézményeiben munkálkodnának, ezek megkerülésével lépnek fel a nyilvánosság előtt, és saját álláspontjaikat akarják a nyilvánosságra kényszeríteni. Ez ellen erélyesen harcolnunk kell. Az effajta irányzatok ugyanis azzal fenyegetnek, hogy a társadalmi és politikai életet monopolizálják, hogy a demokratikus centralizmus elveit megbontják, a megválasztott testületeket megkerülik, természetesen mindez káros következményekkel jár a Kommunista Szövetségen belüli viszonyokra, a szocialista öngazgatási viszonyok fejlődésére és a szocialista öngazgatási demokrácia politikai rendszerének sikeres működésére nézve.

A kollektívákban, a választott testületekben demokratikus és építő jellegű légkörben bírálólág felül kell vizsgálni és meg kell határozni a közös álláspontokat. Az ilyen munka feltételei között többek között biztosítjuk majd azt is, hogy az összes felelős funkciókat a legtehetségesebb és minden tekintetben legjobb emberek töltsék be.

A pártunknak a háború előtti, háború alatti és háború utáni időszakban végzett munkájában szerzett gazdag tapasztalatok arról szólnak, hogy éppen kollektív munkával sikerült mindig felkutatni a legjobb megoldásokat, és állandóan új távlatokat nyitni forradalmunk fejlődése előtt. Ez az értékes tapasztalat kell hogy vezérelje össze kádereinket most és a jövőben is.

Amint láttátok, beszámolómban kellő figyelmet szenteltem a kommunisták marxista képzésének, eszmei-politikai felkészítésének. Ez különösen fontos ma, tekintettel arra, hogy a X. és a XI. kongresszus között a Kommunista Szövetségbe majd 700 000 fiatal embert vettünk fel, akik tele vannak energiával és a Kommunista Szövetség iránti bizalommal, tudatában vannak annak, hogy a KSZ-nek egyre erősebbnek és erősebbnek kell lennie. Igaz, hogy e tekintetben nagy lépést tettünk előre. Meg kell azonban mondanom, hogy még mindig nem vagyok megelégedve sem e tevékenység programjaival — mert ezek nem olyanok, mint amilyeneknek lenniük kellene —, sem az effajta oktatás káderebeli lehetőségeivel. Pedig nekünk nem kevés olyan képzett kádereink van, akik jó előadók lehetnének. Ezt az egész tevékenységet megfelelőbben és rendszeresebben kellene megszervezni. A gondoskodás a káderekről, különösen a fiatalabbakról, képzésükről mindenkor egyik alapvető feladatunk volt. A jövőben ez legyen még nagyobb gondunk. A Kommunista Szö-

vetségnek ugyanis ideológiai szempontból állandóan erősödni kell avégett, hogy mint a munkástömegek forradalmi pártja, sikeresen érvényesíthesse vezető szerepét.

Egyszóval: az eszmei képzés, a kollektív munka ápolása, a személyes és kollektív felelősség megszigorítása — ezek azok a kérdések, amelyeknek én rendkívüli jelentőséget tulajdonítok.

A felelősséget fokoznunk kell minden kérdésben és minden szinten. Ezzel kapcsolatban a vezető tisztségeket betöltő emberek felelősségére, valamint a társultmunka-szervezetekben, a társadalmi-politikai közösségekben, a Szocialista Szövetségben és más társadalmi-politikai szervezetekben dolgozó kommunisták felelősségére is gondolok. A Kommunista Szövetség felelősségére gondolok, a köztársaságokban és a tartományokban az egészében vett politikánkért és azoknak a feladatoknak teljesítéséért való felelősségére, különösen gazdasági téren, amelyek egész szocialista öngazgatású közösségünk, az egész Jugoszlávia fejlődését érintik. Közös felelősségünkre gondolok, hazánk biztonságáért, a szabadságát, a függetlenségét és békés szocialista fejlődését fenyegető összes veszélyekkel szembeni sikeres ellenállásáért való közös felelősségünkre.

Itt van végül Kommunista Szövetségünknek és hazánknak a felelőssége a világ és összes haladó erői előtt. A nagy tekintély, melyet a szocialista öngazgatású és el nem kötelezett Jugoszlávia szerzett, napról napra erősíti pozíciókat a nemzetközi viszonyokban, de ugyanígy egyre nagyobb kötelezettségeket is ró ránk. Különösen a mai igen bonyolult és végtelenül bizonytalan nemzetközi helyzetben. Mert, amint látjátok az emberiség nemrégben felébredt reményei ellenére is, melyek szerint végre megindultunk a béke és a szilárdság felé, ismét bekövetkezett a kieleződés a világon. Újabb helyi jellegű háborúk törtek ki, sajnos, egyes el nem kötelezett országok között is. Mindent el kell követnünk, hogy a jövőben ez ne történjen meg. Ez roppant nagy köteleességünk.

Jugoszlávia az el nem kötelezett, a szocialista és az összes többi békeszerető országgal együtt a jövőben is minden tőle telhetőt elkövet, hogy ne következzen be a legrosszabb, hogy kiküszöbölje az országok és a népek közti bizalmatlanságot, amely a mai feltételek között minden fegyvernél veszélyesebbé válik, hogy az enyhülésnek és az együttműködés fejlesztésének folyamata folytatódjon, mert nincs más lehetőség.

Ez alkalommal is hangsúlyozni szeretném, hogy Jugoszlávia számára el nem ötelezett pozíciója és politikája lehetővé tette a világ minden részében levő országok nagy számával való egyenrangú együttműködést, a baráti kapcsolatok fejlesztését. Ezt a politikát mi következetesen folytatjuk majd, mert magában foglalja tartós, létfontosságú érdekeinket. Ezáltal mi jugoszláv kommunisták konkrétan is hozzájárulunk az emberiség felvirágzására és az emberi boldogságra vonatkozó nagy humanista eszmények életre keltéséhez.

E politikánk mögött nemcsak ez a kongresszus és a Kommunista Szövetség összes tagjai állnak, hanem egész közösségünk, összes nemzeteink

és nemzetiségeink. Kevés olyan ország van, amely állásfoglalása révén polgárai olyan óriási többségének erőteljes támogatását élvezzi.

Élek az alkalommal, hogy köszönetemet fejezzem ki más pártok és mozgalmak képviselőinek, akik ilyen impozáns számban követték kongresszusunk munkáját. Remélem, hogy megérezhették azt a szellemet, amely áthatja Kommunista Szövetségünket és népeinket, és hogy legalább részben megismerkedtek munkásosztályunk és dolgozóink vívmányaival.

Amennyire lehetőségem volt követni, azt a benyomást szereztem, hogy a külföldön is megértik kongresszusunk jelentőségét.

Ez alkalommal köszönetemet szeretném kinyilvánítani a külföldi sajtó képviselőinek mindannak a reális és igaz bemutatásáért, amit itt hallottak és láttak. Köszönetet mondok úgyszintén sajtóinknak, rádióinknak és televízióinknak arra irányuló igyekezetéért, hogy közvéleményünk számára lehetővé tegye munkánk minél teljesebb figyelemmel való kísérését.

Elvtársnők és elvtársak!

Mint ahogyan már mondtam, ezen a kongresszuson erőteljesen kifejezésre jutott Kommunista Szövetségünk egysége. Ez nyugőzött le engem a legjobban. Minden kommunistának ez még nagyobb ösztönzést kell hogy adjon, hogy mindent elkövessen, minden tőle telhetőt nyújtson azért, hogy még többet érjünk el a népünk javára, a világbéke és az előrehaladás javára végzett munkánkban. És nem szabad szem elől tévesztelnünk azt, hogy ezt az egységet állandóan tovább kell építenünk, és meg kell erősítenünk az új akciókban. Ezzel kapcsolatban különösen a vezető káderek egységének további erősítésére gondolok. Egyáltalán nem könnyű feladatok előtt állunk. De ha mindannyian — mint ahogyan azt egy küldött jól kifejezte felszólalásában — megvetjük vállunkat, mi ezt a terhet könnyen hordozzuk.

Én látom és ennek örülök is, hogy ez a kongresszus összetételét tekintve, a megifjodott Kommunista Szövetség képe. És ez egyik biztosítéka annak, hogy leküzdjünk minden nehézséget, és új győzelmeket arassunk.

Már az előkészületek során a XI. kongresszust a cselekvés kongresszusaként jelöltük meg. Ezt igazolnunk is kell. Induljunk most mindannyian a mindennapos akciókba, a megállapodásokban rögzítettek és az elfogadottak végrehajtására. Természetesen az összes dolgozókkal együtt, akiknek mélységesen szívügye közösségünk további erősítése, szocialista öngazgatású, el nem kötelezett Jugoszláviánk erősítése.

Induljunk meg előre; szavainkat változtassuk tettekké. Valamennyiőtöknek, kedves elvtársnőim és elvtársaim, sok sikert kívánok eljövendő munkátokhoz.

Engedjétek meg, elvtársnők és elvtársak, hogy végül a legszívélyesebben és a legmelegebben köszönetet mondjak az elnöklő Stambolić elvtárs hozzám intézett szavaiért. Úgyszintén valamennyiőtöknek köszönetet mondok a meleg érzelmekért és bizalomért, amelyben engem részesítettek, és a státútumban foglalt határozatért, amely rám vonatkozik.

Ezen a helyen állva ígérem, hogy mindent elkövetek, amely tőlem

telik fizikai és szellemi értelemben, hogy ezt a bizalmat igazoljam. Meg kell mondanom, hogy ez az elismerés mélyen meghatott és megindított.

Ez ugyanis olyan elismerés, hogy az ember boldog lenne, ha még ötven évig dolgozhatna. Köszönöm nektek ezt.

Belgrád, 1978. június 23.